

International Behavior
Analysis Organization
Ethics, Education, Empowerment

Az IBAO Etikai irányelvei

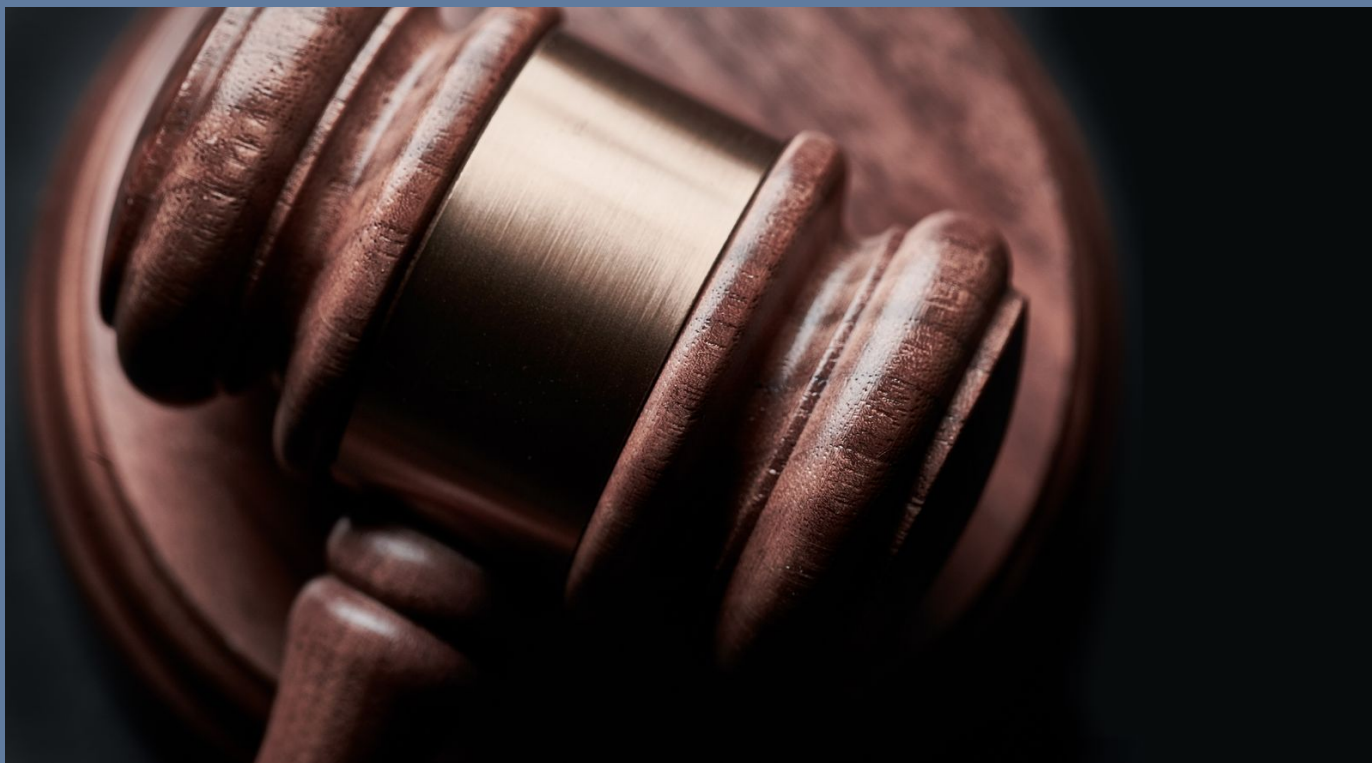
Nemzetközi
Viselkedéselemzés
Szervezet (International
Behavior Analysis
Organization) 2021 v100

Magyar Fordítói Munkacsoport
Alexandra Herman, BCBA, IBA
Krisztina Herman, BA, MBA, MSc
Orsolya Ujhelyi-IIIés, BCBA, IBA
MAVEE (Hungarian Association for Applied Behavior Analysis)

2020. februárjában az IBAO Szakmai Tanácsadó Testülete több különböző bizottságba szerveződött, amelyek feladata az IBA (NVSZ)- és IBT (NVT)-tanúsítványok 2021-es követelményrendszerének összeállítása volt. Az egyik ilyen bizottság az Etikai Bizottság volt, amely fáradhatatlanul dolgozott a különböző szakmáktól származó etikai útmutatók, irányelvek és kódexek felkutatásán, megvitatásán, a világ számos egyéb szervezete részére létrehozott etikai útmutatók, irányelvek megismerésén. Ezt a tudást arra használták fel, hogy olyan fontos etikai követelményeket építsenek be az IBAO irányelveibe, amelyek a világ különböző kultúráiban egyaránt meghatározóak. A bizottság tagjai külön elismerést érdemelnek erőfeszítéseikért, professzionalizmusukért, és a minden részletre kiterjedő útmutatásért.

Az IBAO Etikai Bizottság tagjai:

- Jessica Kelly, M.S., BCBA, IBA – Svájc
- Steffi Schuldt, Dipl. Psych., BCBA, IBA – Németország
- Hira Khan, M.Ed, RBT, IBT – Egyiptom/Pakisztán
- Fan Yu Lin, Ph.D., BCBA-D, IBA – Kína
- Julianne Bell, MSc – Anglia, BCBA, IBA
- Alexandra Wiegand, MS, MBA, BCBA, IBA – Bahrain
- Akanksha Chhettri, MA, BCBA, IBA – Gána
- Marija Stosic, M.A., SLP – Szerbia Rachel
- Rachel Arnold, M.Ed – Dél-Kórea
- Veronica Sirbu, MA – Moldávia
- Ross Leighner, MA, IBA – Ausztrália
- Henriette Brandtberg, MSc Psych, IBA – Dánia
- Mohammed M. Al-Hammouri, Ph.D., IBA, CHPE, RN – Jordánia
- Orsolya Ujhelyi-Illes, MS, BCBA, IBA – Magyarország
- Michael M. Mueller, Ph.D., BCBA-D, IBA – USA

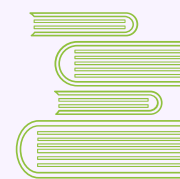
A Nemzetközi Viselkedéselemző Szervezet Etikai irányelveinek három fontos összetevője van: az etikai irányelvek, az etikus döntéshozatali modell és egy függelék, amely tartalmazza a döntéshozatali modell alkalmazásának példáit eltérő kulturális és regionális megközelítésben, és az irányelvek különféle értelmezéseit. A későbbiekben részletesen áttekintjük ezeket a különbségeket, hiszen az etikai irányelvek nem mindig egyértelműek és nem használhatóak ugyanúgy minden helyzetben. Minden IBA és IBT kötelessége megérteni és alkalmazni ezeket az irányelveket szakmai élete minden területén.

Az Etikai
Irányelvek

Az Etikai
Döntéshozatali
Modell

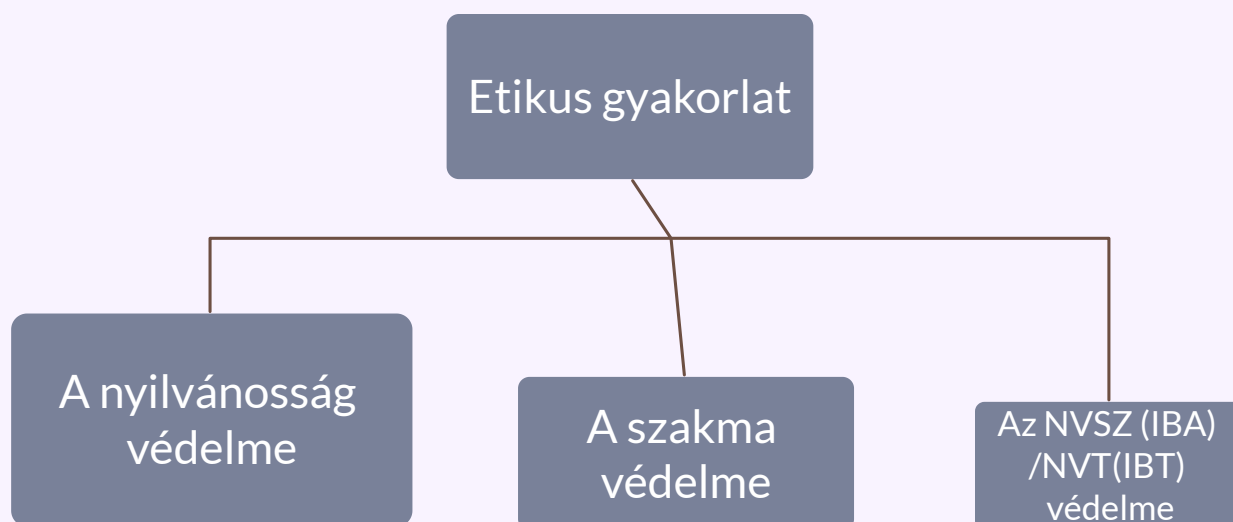
Függelék:
különböző
példák és
értelmezések

Bevezetés

A Nemzetközi Viselkedéselemző Szervezet (IBAO) a következő etikai irányelveket állapította meg a Nemzetközi Viselkedés Szakértők (NVSZ/IBA) és Nemzetközi Viselkedés Technikusok (NVT/IBT) gyakorlatának irányítása érdekében. Az IBAO által feljogosított szakemberektől elvárják, hogy gyakorlatukban, szakmai kapcsolataikban és a nyilvánossággal való kapcsolódásaikban betartsák a legmagasabb etikai normákat annak érdekében, hogy megvédjék a kiszolgáltatott helyzetben lévőket, és a leghumánusabb módon képviseljék az Alkalmazott Viselkedéselemzés (ABA) területét. Az IBAO által tanúsítványt szerzett alkalmazott viselkedéselemzők szakmai gyakorlatuk során kötelesek mindenkor betartani az etikai irányelveket, a tréning és a szupervízió megkezdésétől mindaddig, amíg a hivatalos jogosultságuk fennmarad, ezzel is alátámasztva társadalmi szerepvállalásunkat.

Az IBAO Etikai irányelveit különböző körülmények és helyzetek között is alkalmazni kell, elsősorban az ügyfelek, ill. az ABA, az IBA/IBT és az egyéb lehetséges csoportok érdekeinek védelmében. Az IBAO Rosenberg és Schwarz (2018) munkája alapján egy Etikus Döntéshozatali Modellt fogadott el. Az etikai szabályok minden helyzetben való abszolút, rugalmatlan betartása helyett az NVSZ (IBA)/NVT (IBT)-nek a „józan ész” alapú modellt kell alkalmaznia (magas személyes és etikai normák kíséretében), hogy eldöntse, mit tegyen olyan helyzetekben, amikor a különböző útmutatók egymásnak ellentmondónak tűnhetnek. Összességében az Etikai irányelveket mindig be kell tartani, a betartásuk módja azonban a kontextustól és a helyzettől függően változhat. A döntéshozatali modell és annak alkalmazási példája az Etikai Irányelvek végén található részletezve. Az IBAO egy etikai tanácsadókból álló Etikai bizottságot tart fenn, akikkel szükség esetén kapcsolatba lehet lépni, hogy segítsenek megtalálni az összes érintett legjobb érdekét szolgáló megoldást.

Rosenberg, N.E., Schwartz, I.S. Guidance or Compliance: What Makes an Ethical Behavior Analyst? Behavior Analysis Practice 12, 473–482 (2018).

1. Az ügyfél jogainak és méltóságának védelme

1.1. Az ügyféllel minden alkalmazott viselkedéselemzőnek tisztelettel kell bánnia, megőrizve az ügyfél méltóságát. Az ügyfél preferenciáit a lehetőségekhez mérten mindig figyelembe kell vennie, és a kezelése során együttérzően szükséges viselkednie.

1.2 A „Nem ártás” elve/ Az ügyfél védelme: Minden interakciót és szolgáltatásnyújtást körültekintően kell elvégezni, ügyelve arra, hogy az ügyfélnek ne okozzunk kárt. Az alkalmazott viselkedéselemző szakember felelőssége, hogy olyan szolgáltatást nyújtson, amely az ügyfél és a környezete számára pozitív változást jelent, és maximalizálja az ügyfél érzelmi jólétét.

1.3 A kezelés kiválasztását illetően olyan döntést kell hozni, amely biztosítja azt, hogy az adott kezelés az ügyfél számára a lehető leghatékonyabb és a legkevésbé invazív jellegű legyen.

1.4 Az ügyfelekkel a kezelés előnyeit és kockázatait előzetesen mindig ismertetni kell, és az alkalmazott kezelésekhöz, a viselkedés értékeléséhez, a viselkedési beavatkozásokhoz, a bizalmas információk kezeléséhez, a kezelés megváltoztatásához, ill. hang- és képfelvétel készítéséhez az ügyfél által aláírt írásbeli beleegyező nyilatkozat szükséges.

1.5 Az ügyfelek adatait bizalmasan és a megfelelő adatbiztonsági előírásoknak megfelelően kell kezelni. Bizalmas adatok megsértésére csak abban az esetben kerülhet sor, ha bántalmazás/elhanyagolás gyanúja merülne fel, ha sürgős orvosi beavatkozás szükséges (pl. sürgősségi ellátás során a diagnózis bejelentése), ha az ügyfelet közvetlen életveszély fenyegeti, vagy ha törvényi kötelezettség áll fent erre vonatkozóan. Ha a törvény megköveteli, hogy a szakember bizalmas adatokat szolgáltatson, csak az adott ügygel kapcsolatos adat hozható nyilvánosságra.

1.6 Az alkalmazott viselkedéselemzőnek a kezelés feljegyzéseit és az ügyfél azonosítására szolgáló adatokat biztonságosan kell tárolniuk és legalább 7 évig meg kell őrizniük, hacsak a helyi szabályozás ezek tárolására vonatkozóan ennél hosszabb időt nem ír elő. Ezek a feljegyzések tartalmazhatják az értékeléseket, a közvetlen ügyfél interakciók részleteit, mint pl. jegyzetek a megfigyelésekről, az ülések utáni összefoglalók, a gondviselői interjúk, valamint szervezeti, pénzügyi és szerződésekkel kapcsolatos dokumentációk. Az ügyfélnek joga van hozzáférni a saját adataihoz és irataihoz, és az ő hozzájárulása szükséges ahhoz, ha a vele kapcsolatos adatokat, iratokat egy harmadik féllel megosztjuk (pl. a témában érintett szakemberekkel).

2. A sokszínűség tisztelete

2.1 Az alkalmazott viselkedéselemző mindig figyelembe veszi az emberi egyenjogúság és méltányosság elvét. Kötelezettséget vállal arra vonatkozóan, hogy a kezelésekkal kapcsolatos döntései során senkit nem ér hátrányos megkülönböztetés fogyatékosága, faji hovatartozása, nemzetisége, neme, szexuális irányultsága, vallási meggyőződése, életkora vagy társadalmi-gazdasági helyzete miatt. Az alkalmazott viselkedéselemző mindig méltányosan bánik ügyfeleivel és alkalmazkodik hozzájuk, figyelembe véve egyedi, speciális igényeiket.

2.2 Az alkalmazott viselkedéselemző tiszteletben tartja a sajátjától eltérő kulturális szokásokat. Amikor olyan ügyfelekkel vagy szakemberekkel dolgozik, akik meggyőződése, értékei és kulturális normái eltérnek a sajátjától, erőfeszítéseket kell tennie annak érdekében, hogy a beavatkozásokat megértéssel, toleranciával és a különbségek tiszteletben tartása mellett végezze el. Az alkalmazott viselkedéselemző felelősséget vállal arra, hogy az objektív kezelést akadályozó személyes elfogultságait megvizsgálja és kezeli.

2.3 Függetlenül attól, hogy milyen különbségek vannak az ügyfél és az alkalmazott viselkedéselemző szakember között, az objektivitásra és magas színvonalú, professzionális szolgáltatás nyújtására mindig törekedni kell. Ha az objektivitás vagy az ítélőképesség bármilyen okból sérülne, az alkalmazott viselkedéselemzőnek át kell gondolnia a kezelés menetét.

3. Kompetencia és a kiválóság biztosítása

3.1 Az alkalmazott viselkedéselemző becsületes magatartást tanúsít, és mind a szakmai, mind az üzleti és kereskedelmi kapcsolatok területén a minőségi szolgáltatásnyújtásra törekszik.

3.2 Az alkalmazott viselkedéselemző mindig biztosítja az integritást azáltal, hogy a kezelési döntések meghozatalával kapcsolatban olyan szolgáltatásokat és információkat nyújt, amelyek szakértők által lektorált kutatási eredményeken, adatokon és viselkedéseméleten alapulnak.

3.3 A lefontosabb szempont a biztonság. Az ügyfelek védelme érdekében a kezeléseket mindig biztonságosan kell lefolytatni. Ha az ügyfél biztonsága veszélybe kerülne, az alkalmazott viselkedéselemző azonnal leállítja a kezelést, és a folytatás előtt mindent megtesz annak érdekében, hogy orvosolja a nem biztonságos helyzetet. Az alkalmazott viselkedéselemző tisztában van a viselkedési beavatkozások lehetséges korlátaival.

3.4 Az alkalmazott viselkedéselemző a saját kompetenciája/szakértelme határain belül dolgozik. Kizárólag olyan szolgáltatást nyújt, amely összhangban van oktatási, szupervizionált képzési és gyakorlati tapasztalataival. A képzési előzményeken túlmutató kezelési gyakorlat megköveteli, hogy az alkalmazott viselkedéselemző ezek alkalmazása előtt további képzést és szupervíziót vegyen igénybe.

3. A kompetencia és a kiválóság biztosítása (folyt.)

3.5 A kompetencia fejlesztése / A kiválóság fenntartása: Az alkalmazott viselkedéselemző folyamatosan törekszik tudása fejlesztésére a viselkedéselemzés és a szolgáltatások etikus megvalósítása terén. Az alkalmazott viselkedéselemző szakmai tudásának fejlesztését és annak fenntartását ellenőrzött továbbképzéseken való részvételen keresztül éri el (Approved Continuing Education (CE), és egyéb képzési módot is igénybe vesz annak érdekében, hogy szakmai- és az etikai irányelvek területén mindig naprakész maradjon.

3.6 Tudományos gyakorlat. Az alkalmazott viselkedéselemző a viselkedések értékelése, a viselkedésmódosító eljárások és minden egyéb viselkedéselemző tevékenység során adatalapú döntéseket hoz. Minden értékelésnek, beavatkozásnak és egyéb viselkedési eljárásnak a viselkedéselemzési elméletből vagy a közzétett viselkedéselemzési szakirodalomból kell származnia. Az alkalmazott viselkedéselemző a kutatásban és a gyakorlatban is az egyedi eset kísérleti dizájn alkalmazására hagyatkozik, hogy az adatok a döntéshozatal során a releváns dimenziók mentén elemezhetők legyenek.

4. Végrehajtás (management), szupervízió és képzés

4.1 A szupervízió során az alkalmazott viselkedéselemző (IBAO vizsgával rendelkező vagy anélküli) mindig tisztelettel, a megfelelő gondossággal és tisztességesen jár el. Maga is népszerűsíti az ABA gondolatiságát azáltal, hogy a jelöltekből hozzáértő, alkalmas és etikus szakembereket képez.

4.2 Az ABA területének világszerte történő növekedésének elősegítése érdekében fontos, hogy az alkalmazott viselkedéselemző alacsony költségvetésű mentorálást és szakmai segítséget biztosítson. A költségeket a friss tanúsítványt szerző IBA-k és IBT-k régiók szerinti eltérő jövedelmi szintjének megfelelően kell meghatározni.

4.3 A jelölteknek olyan képzést kell nyújtani, amelyek biztosítják az IBAO által előírt elvárt szupervíziós óraszám elérését.

4.4 A szupervíziót ellátó alkalmazott viselkedéselemző az ügyféllel és a többi érintett féllel is ismerteti a szupervíziós eljárás részleteit.

4.5 Az alkalmazott viselkedéselemző a szupervíziós követelményeket megfelelően dokumentálja, és aláírja a szupervíziós dokumentációt, ha a jelölt elérte a kitűzött célokat.

4.6 Az alkalmazott viselkedéselemző csak saját kompetenciáján belül végezheti más jelöltek gyakorlatának szupervízióját.

4.7 Ha az alkalmazott viselkedéselemző azt veszi észre, hogy a szupervízió során a jelölt szándékosan vagy akaratán kívül etikátlanul viselkedik, akkor erre azonnal felhívja a jelölt figyelmét. Ha a helyzetet nem lehet megoldani, akkor a szakmai kapcsolatot meg kell szüntetni. Az alkalmazott viselkedéselemző felel azért, hogy a képzés megfeleljen a jelölt célkitűzéseinek ill. minősítési követelményeinek.

5. Társadalmi felelősségvállalás

- 5.1 Az alkalmazott viselkedéselemző szolgáltatásának hirdetése során csak hiteles és pontos nyilatkozatot tehet, amely a valószínű kimenetekkel összefüggésben őszinte és arányos eredményt fogalmaz meg.
- 5.2 Az alkalmazott viselkedéselemző a hirdetésben felhasznált ügyfél vagy más nyilvános véleményeket csak módosítás nélkül használhatja fel, és az összes begyűjtött véleményt be kell mutatnia.
- 5.3 A hirdetésben felhasznált nyilvános nyilatkozatok igénybevételekor figyelni kell arra, hogy az alkalmazott viselkedéselemző objektivitása a szolgáltatásnyújtás során ne sérüljön.
- 5.4 Ha a hirdetés során kiskorúakról készült fényképet vagy videófelvételt használnak fel, akkor a fényképek vagy videók alanyának jelenlegi és jövőbeli helyzetének ill. az alanyok jogainak védelme érdekében a közzétett fényképek és videók érzelmi hatásait is mérlegelni kell.
- 5.5 Az alkalmazott viselkedéselemző megszerzett képesítésének és tanúsítványának minden adatát pontosan feltünteti, és csakis érvényes tanúsítványira hivatkozik.
- 5.6 Az alkalmazott viselkedéselemző az etikus kultúra elterjedését saját etikus viselkedésének példáján keresztül segíti elő, és adott esetben másokat is segít az etikusabb viselkedés elsajátításában.
- 5.7 Az alkalmazott viselkedéselemző figyel arra, hogy a közösségi médiában közzétett bejegyzései ne sértsenek meg semmilyen etikai irányelvet, beleértve, de nem kizárólagosan, az ügyfelek adatvédelmi és titoktartási jogait.
- 5.8 Az alkalmazott viselkedéselemző ismerteti ügyfeleivel a fogyasztói panasztétel lehetőségeit, csatornáit.
- 5.9 Ha az ügyfél aggodalmának vagy panaszának ad hangot, az alkalmazott viselkedéselemző ezt professzionálisan fogadja, és az ügyfél érdekében mindent megtesz a helyzet orvoslásáért.
- 5.10 Az alkalmazott viselkedéselemző az IBAO és más szervezetek szellemi tulajdonát csak engedéllyel és az ilyen felhasználást szabályozó helyi törvényekkel összhangban használhatja fel. Az IBAO szellemi tulajdonának felhasználásával kapcsolatos kérdéseket az info@theibao.com email címre kell küldeni.

6. Szakmai kapcsolatok

- 6.1 Az alkalmazott viselkedéselemző a kezelés megkezdése előtt azonosítja az „ügyfelet”, és minden érdekelt fél számára egyértelművé teszi az ügyfél személyét. Az „ügyfél” az a személy, aki a kezelést kapja, nem pedig az, aki ezekért a szolgáltatásokért fizetni fog.
- 6.2 Szervezetek is igénybe vehetik az NVSZ (IBA) szolgáltatásait. Ilyen program lehet pl. az alkalmazottak képzése, az irodai termelékenység növelését célzó megerősítési programok és a viselkedésbiztonsági képzés.
- 6.3 Az alkalmazott viselkedéselemző mindig az ügyfelei érdekeit szem előtt tartva dolgozik, és kapcsolata az ügyféllel nem lehet kizsákmányoló.
- 6.4 Az alkalmazott viselkedéselemző tisztában van azzal, hogy bizonyos kettős kapcsolatok problematikusak lehetnek, és korlátozhatják a szolgáltatásnyújtás objektivitását. Ha ilyen típusú kettős kapcsolatok fennállnak, az alkalmazott viselkedéselemző minden érintett felet értesít az összeférhetetlenség és a befolyás lehetőségéről. Ha az objektivitás sérül, a szakmai kapcsolatot újra kell gondolni.
- 6.5 Az alkalmazott viselkedéselemző tiszteletben tartja és megbecsüli a munkaadójával szemben fennálló szerződéses, jogi és vállalati kötelezettségeket, mind a munkaadó telephelyével, mind a szolgáltatásnyújtással kapcsolatban.
- 6.6 Az alkalmazott viselkedéselemző más szakterületen dolgozó szakemberekkel és más, kezelést végző csoportokkal együttműködő kapcsolatot alakít ki, ügyfele érdekeit mindig előtérbe helyezve.
- 6.7 Amikor az alkalmazott viselkedéselemző az ügyféllel, vagy más érdekelt féllel szerződést köt, akkor a szerződéssel, a pénzügyi teljesítésekkel és más pénzügyi szempontokkal kapcsolatos költségeket mindig előzetesen megvitatja velük, még a kezelés megkezdése előtt.
- 6.8 Az alkalmazott viselkedéselemző lehetőségeihez mérten mindig kifogásolja az egyének, ill. a vállalatok visszaéléseit és helytelen magatartását. Ezt jelezheti írásban, szóban vagy egy riportban is összefoglalhatja. Az alkalmazott viselkedéselemző így védi az ABA eszméit, és ezáltal a társadalom számára is a lehető a legjobb fényben prezentálja azt.
- 6.9 Az alkalmazott viselkedéselemző a megfelelő szakmai határokat a következő módokon tartja fenn:
- a) Ha az ügyfél olyan magánszemély, aki közvetlenül részesül a kezelésben, a kezelést követő 2 évben csupán hivatalos kapcsolatot tart fenn vele.
 - b) Hivatalos kapcsolatot tart fenn az ügyfél gondviselőjével vagy más érdekelt féllel mindaddig, amíg szakmai kapcsolata az ügyféllel meg nem szűnik.
 - c) Ha az ügyfél egy szervezet, akkor a szervezet tagjaival a szakmai kapcsolat megszűnéséig csak hivatalos kapcsolatot tart fenn.

7. A képesítéssel rendelkező szakember önfelelőssége

7.1 Jelen irányelveknek megfelelően, a képezített szakember a társadalom, az ügyfél és minden lehetséges érintett, valamint az ABA szakterülete érdekeit a sajátjai elé helyezi. Döntései minden esetben ezen sorrendet tükrözik.

7.2 Amennyiben az alkalmazott viselkedéselemző képtelen objektívan dönteni a szolgáltatásnyújtás vagy a szakmai kapcsolatok területén, a szakember felelőssége, hogy felismerje ezen körülményeket, és olyan megoldást találjon, ami az ügyfél és más érintettek méltóságát szolgálja, valamint védi a tudományterületet.

7.3 Amennyiben az objektivitás veszélybe kerül, a képezített szakember átadja ideiglenesen vagy hosszú távra az ügyfelet egy másik szolgáltatónak, alternatív szolgáltatók ajánlásán, más, az adott területen több tapasztalattal rendelkező viselkedés szakértőkkel való konzultáción, vagy az adott témára vonatkozó szupervízió igénybe vételén keresztül.

8. Kutatás és publikálás

8.1 Az alkalmazott viselkedéselemző a kutatásban részt vevő minden érintettől tájékozott, írásos beleegyezést szerez a kutatási tevékenység megkezdése előtt. Minden résztvevő számára biztosítania kell a titoktartást.

8.2 A kutatás résztvevőinek el kell magyarázni, mivel jár a részvételük, és hogy a kutatás bármely pontján, bármilyen okból visszavonhatják a beleegyezésüket.

8.3 Az alkalmazott viselkedéselemző a kutatás befejezése után tájékoztatja a résztvevőket a kutatás eredményeiről, és leleplezni a megtevesztést, amennyiben ez a kutatás részét képezte.

8.4 A résztvevők toborzása előtt az adott intézménynek vagy más helyi bizottságnak engedélyeznie kell a kutatást.

8.5 A publikációk szerzőinek feltüntetésénél a sorrendnek tükröznie kell a befektetett munka mennyiségét.

8.6 A kutatás eredményeinek prezentálása során az adatokat minden esetben valósághűen és pontosan kell prezentálni.

8.7 Az alkalmazott viselkedéselemző csakis eredeti munkáira hivatkoznak sajátjaiként. Mások munkáinak hivatkozásánál követnie kell az ABA területén érvényes elvárásokat, illetve a kutatás és publikálás helyszínéül szolgáló ország nemzeti pszichológiai társaságának publikációs irányelveinek legfrissebb változatát.

Az etikai dilemmák megoldása a Döntéshozatali Modell segítségével

Az ABA mindennapi gyakorlata során felmerülhetnek olyan szituációk, melyek során a képesített szakember bizonytalanná válik a döntéshozatalban az egymásnak esetlegesen ellentmondó etikai irányelvek miatt. A szakember ilyen esetekben a Rosenberg & Schwartz (2018) által bemutatott Etikai Döntéshozatali Modell iránymutatását követheti. A modell magában foglalja a probléma és a körülmények azonosítását, a lehetséges megoldások megtervezését és értékelését, és a választott megoldás kivitelezését.

Azokban a helyzetekben, melyekben az alkalmazott viselkedéselemző elbizonytalanodik, a következő lépéseket kell követnie:

- 1) Tudatosítsa magában, hogy konfliktus helyzet lépett fel! Azonosítsa az egymásnak esetlegesen ellentmondó irányelveket!
- 2) Beszélje meg a dilemmát a kollégákkal, klienssel/ügyféllel, vagy a gondviselővel, amennyiben szükséges!
- 3) Listázza a lehetséges megoldásokat!
- 4) Beszélje meg vagy értékelje a megoldásokat a kollégákkal, a klienssel, vagy szükség esetén a gondviselővel, hogy kiválaszthassák a legmegfelelőbb megoldást!
- 5) Alkalmazza a választott megoldást!
- 6) Értékelje döntését és az eredményeket, és ossza meg azokkal, akik részt vettek a döntéshozatalban!

Rosenberg, N.E., Schwartz, I.S. Guidance or Compliance: What Makes an Ethical Behavior Analyst? Behavior Analysis in Practice 12, 473–482 (2018).

Az etikai dilemmák megoldása a Döntéshozatali Modell segítségével

Példa: Egy Nemzetközi Viselkedés Szakértő (NVSZ, IBA) egy egyszerű viselkedés módosító eljárást vezetett be a kibúvó funkciójú agresszív viselkedések csökkentésére, melynek keretében 3 lépéses promptolási stratégiát vezetett be az együttműködés megsegítésére, és a kibúvó viselkedések blokkolására. A promptolási stratégia alkalmazása közben a gyermek hangosan sírni kezdett. Ez a viselkedés nem volt része a kliens addigi repertoárjának/előttörténetének.

Az NVSZ úgy érezte, hogy etikai konfliktus merült fel, ezért úgy döntött, hogy használni fogja a Döntéshozatali Modellt, az **1. lépéssel kezdődően: "Tudatosítsa magában, hogy konfliktus helyzet lépett elő! Azonosítsa az egymásnak esetlegesen ellentmondó irányelveket!"** Az NVSZ konfliktust azonosított a "Nem ártás elvének" betartása és a kutatások által bizonyított, megerősítés alapú, súlyos viselkedések kezelésére használható "Tudományos gyakorlatra" vonatkozó irányelvek között. Mindkét irányelvvel egyetért, de úgy érezte, ebben az esetben ellentmondanak egymásnak.

A **2. lépésnek („Beszélje meg a dilemmát a kollégákkal, ügyféllel, vagy a gondviselővel, amennyiben szükséges!")** megfelelően az NVSZ konzultált más alkalmazott viselkedéselemzőkkel. Ismertette velük a helyzetet és a lehetséges konfliktussal kapcsolatos érzéseit. A megbeszélés közben áttért a **3. lépésre ("Listázza a lehetséges megoldásokat")**. Listát készített a lehetséges megoldásokról, mely magában foglalta a beavatkozás megszüntetését és másik megoldás választását, a beavatkozás teljes megszüntetését és a kliens kibúvó viselkedéseinek megerősítését, valamint az eredeti beavatkozás folytatását.

A **4. lépésben ("Beszélje meg vagy értékelje a megoldásokat a kollégákkal, az ügyféllel, vagy szükség esetén a gondviselővel, hogy kiválaszthassák a legmegfelelőbb megoldást!")** egyenként értékelte a listázott megoldásokat. A valószínűsíthetően ugyanazon eredményt elősegítő, új beavatkozás esetében figyelembe vette a kezelés megtervezésére, a beleegyezés megszerzésére, és a munkatársak képzésére szánt időt. Nem érezte úgy, hogy ezzel megoldaná a konfliktust, és úgy gondolta, ugyanolyan eredményre junta, miközben késleltetné a szükséges beavatkozást. Azután átgondolta a második megoldást, azaz a kibúvó viselkedések megerősítését. Arra jutott, hogy bár ez kevesebb sírást eredményezne, nem csökkentené az ügyfél másokkal szembeni agresszióját, és több másik etikai irányelvvel is szembe benne, melyek követésére elkötelezte magát. Végül figyelembe vette a harmadik opciót, azaz az eredeti beavatkozás folytatását. Múltbeli tapasztalatai és más NVSZ-ekkel való konzultációi alapján tisztában volt vele, hogy a menekülés kioltása alatti negatív érzelmi válasz megjelenése nem ritka jelenség, és hamar csökken, ha pozitív megerősítéssel kombinálják, ami eredeti viselkedés tervének is a részét képezte. Úgy értékelte, hogy a "Nem ártás elve" nem egyenlő azzal, hogy sosem okozhat diszkomfort érzetet. Arra jutott, hogy nagyobb kárt okozna a gyermeknek, ha az továbbra is agresszív viselkedéseket prezentálna, és ennek eredményeképp elveszítené a lehetőséget a tanulásra.

Az **5. lépésnek ("Alkalmazza a választott megoldást!")** megfelelően, az NVSZ folytatta az eredeti beavatkozást, és szigorúan követte a viselkedés tervben leírtakat.

Az etikai dilemmák megoldása a Döntéshozatali Modell segítségével

A **6. lépésnek ("Értékelje döntését és az eredményeket, és ossza meg azokkal, akik részt vettek a döntéshozatalban!")** megfelelően, miután a beavatkozást néhány napig folytatták, újra értékelte korábbi döntését. A beavatkozás hatására nagy mértékben csökkent az agresszió. A kliens csak a beavatkozás első néhány órájában sírt, és ennek eredményeképpen sikerült megvalósítani a készségfejlesztési célokat. Az NVSZ arra jutott, hogy megfelelően döntött, és örült neki, hogy megértette és használta a fenti, egyszerű Döntéshozatali Modellt.